CNT
Conseil National du Travail

NAR
Nationale Arbeidsraad

ADVIES NR. 2.502

Zitting van 27 oktober 2026

Evaluatie sociale verkiezingen 2024 – Voorbereiding organisatie sociale verkiezingen 2028

***

3.654

Av. de la Joyeuse Entrée, 17-21 - 1040 Bruxelles - Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.cnt-nar.be
Blijde Inkomstlaan, 17-21 - 1040 Brussel - Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.nar-cnt.be

ADVIES NR. 2.502

Evaluatie sociale verkiezingen 2024 – Voorbereiding organisatie sociale verkiezingen 2028

Bij brief van 25 november 2025 heeft de heer D. Clarinval, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad een nota van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg bezorgd betreffende de evaluatie van de sociale verkiezingen van 2024, ter voorbereiding van de sociale verkiezingen van 2028.

Bij die nota voegde hij de volgende vier bijlagen:

- bijlage 1: Participatiegraad – Sociale verkiezingen 2024;
- bijlage 2: Instelling van inspraakorganen op basis van akkoorden – Tijdens de sociale verkiezingen 2024 ondervonden knelpunten;
- bijlage 3: Genderstatistieken – Sociale verkiezingen 2024;
- bijlage 4: Aanbeveling van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen betreffende de gendervertegenwoordiging bij de sociale verkiezingen.

De bespreking van dat dossier werd toevertrouwd aan de commissie Ondernemingsraden.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 27 oktober 2026 het volgende eenparige advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

1 Onderwerp van de adviesaanvraag

Bij brief van 25 november 2025 heeft de heer D. Clarinval, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad een nota van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg bezorgd betreffende de evaluatie van de sociale verkiezingen van 2024, ter voorbereiding van de sociale verkiezingen van 2028.

Bij die nota voegde hij de volgende vier bijlagen:

- bijlage 1: Participatiegraad – Sociale verkiezingen 2024;
- bijlage 2: Instelling van inspraakorganen op basis van akkoorden – Tijdens de sociale verkiezingen 2024 ondervonden knelpunten;
- bijlage 3: Genderstatistieken – Sociale verkiezingen 2024;
- bijlage 4: Aanbeveling van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen betreffende de gendervertegenwoordiging bij de sociale verkiezingen.

De sociale gesprekspartners hebben bepaalde elementen van de meegedeelde documenten besproken in het "Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen".

2 Standpunt van de Raad

De Raad heeft de verschillende voorstellen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg aandachtig besproken.

De Raad spreekt zich in dit advies uit over een aantal kwesties die een aanpassing vergen van de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen, maar ook van de webapplicatie, de brochure van de FOD WASO of bepaalde formulieren. De Raad spreekt zich eveneens uit over de genderanalyse van de FOD en over de aanbevelingen van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Daarnaast formuleert de Raad uit eigen beweging een aantal voorstellen.

2.1 Oproep tot bevordering van de sociale verkiezingen

De Raad benadrukt het democratische karakter van de sociale verkiezingen. De representativiteit van de verkozen kandidaten neemt bovendien toe naarmate de participatiegraad stijgt.

Daarom vraagt de Raad aan de overheid om via informatie- en sensibiliseringscampagnes de sociale verkiezingen meer onder de aandacht te brengen en werknemers aan te moedigen om te stemmen. Daarbij dient bijzondere aandacht uit te gaan naar het bereiken van jonge werknemers. Het is belangrijk dat werknemers zich bewust zijn van het belang en het democratische karakter van deze verkiezingen.

In het verlengde van de eerder geuite ambitie om de participatiegraad bij de sociale verkiezingen te verhogen, pleit de Raad ervoor dat de FOD WASO over voldoende middelen dient te beschikken. Hij is van oordeel dat prioritair moet worden voorzien in de noodzakelijke personele middelen om de organisatie en ondersteuning van de procedure van de sociale verkiezingen te waarborgen. Daarnaast moet worden gezorgd voor een toereikend budget voor de werking van de webapplicatie. Onverminderd die prioriteiten, benadrukt de Raad tevens dat het van belang is dat wordt voorzien in middelen ter versterking van de sensibiliseringsacties en voor de uitwerking van een aangepaste communicatie.

De Raad herinnert eraan dat de FOD WASO tijdens de vorige sociale verkiezingen campagnes heeft opgezet aan de hand van niet-betaalde berichten op de sociale media van de FOD WASO. Om een groter bereik te realiseren, wordt voor de sociale verkiezingen van 2028 gedacht aan het gebruik van betalende berichten op sociale media. Het is dan ook belangrijk dat de FOD WASO over voldoende middelen beschikt om dergelijke initiatieven uit te werken en te organiseren.

2.2 Contactpunt in de ondernemingen

Om de sociale verkiezingsprocedure correct en vlot te doen verlopen, is de Raad voorstander van de aanduiding van een contactpersoon binnen de ondernemingen. Hij acht het aangewezen dat die contactpersoon wordt vermeld in het formulier X-60.

2.3 Datum sociale verkiezingen 2028

Sociale verkiezingen worden om de vier jaar gehouden en de concrete periode ervan wordt bepaald na advies van de Nationale Arbeidsraad (artikel 21, § 1, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en artikel 58 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk).

Artikel 9 van de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen bepaalt de precieze periode van de sociale verkiezingen. Deze bepaling dient dan ook te worden aangepast en de periode van de sociale verkiezingen van het jaar 2028 moet erin worden opgenomen.

De Raad stelt bijgevolg voor dat de sociale verkiezingen van 15 mei 2028 tot en met 28 mei 2028 zullen plaatsvinden.

2.4 Berekening van de drempel in geval van overgang van onderneming tussen het einde van de referteperiode en X-35 – Artikel 7, § 3, van de wet

Er moet een ondernemingsraad (OR) worden opgericht in de ondernemingen die gewoonlijk gemiddeld ten minste 100 werknemers tewerkstellen. Daarnaast moet een Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) worden opgericht in ondernemingen die gewoonlijk gemiddeld ten minste 50 werknemers tewerkstellen.

Krachtens artikel 7, § 1, van de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen wordt het aantal tewerkgestelde werknemers berekend gedurende een periode van vier kwartalen die aanvangt op de eerste dag van het zesde kwartaal dat voorafgaat aan het kwartaal waarin de verkiezingsdag valt.

Artikel 7, § 3, van de wet voorziet echter in een specifieke berekeningswijze van de drempel in geval van overgang van een onderneming krachtens overeenkomst of van een overdracht onder gerechtelijk gezag die zich tijdens de referteperiode voordoet. In dat geval wordt voor de berekening van het aantal werknemers enkel rekening gehouden met de dagen van tewerkstelling die zich situeren na de overdracht van onderneming of de overdracht onder gerechtelijk gezag, en niet met de volledige referteperiode van vier kwartalen. (Dit betekent concreet dat niet wordt gedeeld door 365 dagen, maar enkel door het aantal dagen dat volgt op de overdracht.)

Voorts bepaalt de wetgeving een specifieke regel voor de verkiezingsprocedure wanneer de overdracht van onderneming of de overdracht onder gerechtelijk gezag plaatsvindt na de vaststelling van de TBE (X-35), maar vóór de dag van de verkiezingen (zie artikel 21, § 10 en § 12 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven – voor de ondernemingsraad – en de artikelen 69 tot 75 en 76 bis tot 76 septies van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk – voor het CPBW).

Gelet hierop bestaat er sinds de vervroeging van de referteperiode met een kwartaal, ingevoerd door de wet van 4 april 2019[1], voortaan een periode van enkele maanden tussen het einde van de referteperiode en het moment waarop de contouren van de TBE worden bepaald, op dag X-35. Bijgevolg komt het tegenwoordig vaker voor dat een overdracht plaatsvindt na het einde van de referteperiode, maar vóór de dag waarop de TBE wordt vastgesteld.

De vraag rijst hoe de drempelberekening in die gevallen wordt toegepast.

De FOD heeft verschillende oplossingen voorgesteld om de wet hieraan aan te passen.

De Raad is van oordeel dat de oplossing die de grootste rechtszekerheid biedt, is om voor die gevallen een specifieke referteperiode vast te leggen die begint op de datum van de overdracht en eindigt op de dag vóór de eerste datum X-35.

Concreet zou rekening kunnen worden gehouden met het aantal dagen tussen de overdracht en de eerste datum X-35. De referteperiode zou dus beginnen op de dag na de overdracht en eindigen op de 126ste dag vóór de eerste datum van de periode vastgesteld in artikel 9 van de wet van 4 december 2007 (dat wil zeggen de dag vóór de eerste datum X-35).

Die referteperiode zou aldus rekening houden met de overdracht die heeft plaatsgevonden en eindigen vóór de bepaling van de TBE. Zij maakt het mogelijk de volledige periode van de sociale verkiezingen te bestrijken en rekening te houden met de realiteit van de onderneming op het tijdstip waarop de sociale verkiezingen worden georganiseerd.

Deze oplossing biedt ondernemingen evenwel niet de zekerheid dat de drempel zal worden bereikt. Om aan deze moeilijkheid tegemoet te komen, beveelt de Raad aan te wachten tot die referteperiode is afgelopen en de verkiezingsprocedure op te starten op dag X-35, zoals bepaald door de wet. In deze specifieke situatie stemt die dag echter overeen met dag X-60 van de verkiezingsprocedure. De procedure wordt daardoor met vertraging aangevat en de verkiezingen zullen plaatsvinden buiten de wettelijke verkiezingsperiode, overeenkomstig artikel 70, 3°, van de wet.

Die oplossing kan worden ingevoerd in artikelen 7 en 70 van de voornoemde wet van 4 december 2007.

---

[1] Wet van 4 april 2019 tot wijziging van de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

2.5 Berekening van de drempel

- In het kader van de berekening van de drempel voor een onderneming die gebruikmaakt van uitzendarbeid, worden de uitzendkrachten die ter beschikking worden gesteld van de gebruiker eveneens meegeteld bij die gebruiker, maar enkel gedurende één kwartaal van de referteperiode.

  Sinds de algemene referteperiode door de wet van 4 april 2019 met één kwartaal werd vervroegd, worden de uitzendkrachten voortaan meegeteld tijdens het tweede kwartaal van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het jaar van de sociale verkiezingen. Dat kwartaal telt 91 dagen. Vroeger werden zij meegeteld tijdens het laatste kwartaal van het kalenderjaar, dat 92 dagen telt.

  De FOD WASO stelt daarom voor om de noemer vermeld in artikel 7, § 4, van de wet te wijzigen en "91" te vermelden in plaats van "92".

  De Raad kan instemmen met dit voorstel van de FOD.

- Daarnaast meldt de FOD WASO dat hij werd gecontacteerd over situaties waarin een uitzendkracht voor de berekening van de drempel als één volledige eenheid wordt meegeteld tijdens het tweede kwartaal en vervolgens in dienst treedt bij de gebruikende onderneming als vaste werknemer. Indien die persoon dan ook als vaste werknemer wordt meegeteld, zou die voor meer dan één eenheid in aanmerking worden genomen bij de berekening van de drempel.

  Aangezien dit niet overeenstemt met het beoogde doel, beveelt de FOD WASO aan om in de wet uitdrukkelijk het beginsel op te nemen dat iedere persoon tijdens de referteperiode maximaal voor één eenheid kan meetellen.

  De Raad kan akkoord gaan met de aanbeveling van de FOD WASO.

- Volgens diezelfde redenering stelt de Raad voor de wetgeving aan te passen door de verwijzing naar artikel 11ter van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 te schrappen en enkel nog de term “vervangingsovereenkomst” te behouden.

2.6 Statistieken over het stemrecht en de participatiegraad van uitzendkrachten

De FOD WASO stelt vast dat de nieuwe statistieken, die voor de sociale verkiezingen van 2024 werden ingevoerd en betrekking hebben op de uitzendkrachten, in het bijzonder die over de participatiegraad op dag Y, niet correct door de werkgevers werden meegedeeld.

Om de taak van de werkgevers te vergemakkelijken zodat zij die gegevens in de toekomst correct kunnen bezorgen, stelt de FOD WASO voor om de gegevens betreffende de participatiegraad, uitgesplitst naar vaste werknemers en uitzendkrachten, op basis van de kiezerslijsten zoals die werden afgevinkt volgens de effectieve deelname aan de stemming op te nemen als verplichte vermelding in het model van proces-verbaal.

De Raad kan instemmen met het voorstel van de FOD WASO.

2.7 Kiezerslijsten – Artikel 20, tweede lid, van de wet

De wet bepaalt dat de kiezerslijst voor elke kiezer de datum van indiensttreding in de onderneming moet vermelden. Voor uitzendkrachten wordt deze verplichte vermelding geïnterpreteerd als "de datum van de eerste terbeschikkingstelling aan de gebruiker".

Aangezien bij de controle van de kiesvoorwaarden de anciënniteit van de uitzendkracht wordt berekend op basis van een referteperiode die eindigt vóór dag X, vraagt de FOD WASO zich af of die verplichte vermelding, die voor die categorie van kiezers op die manier is geformuleerd, wel moet worden behouden.

Na analyse vraagt de Raad die vermelding ongewijzigd behouden om interpretatieproblemen te voorkomen.

2.8 Samenstelling van de stembureaus – Artikel 42 van de wet

De wet bepaalt dat voor elk kiescollege (werknemerscategorie) een afzonderlijk stembureau moet worden opgericht. Elk stembureau bestaat uit zes leden: een voorzitter, een secretaris en vier bijzitters.

Uit de besprekingen in het Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen blijkt dat die verplichte samenstelling van het stembureau in het veld soms als bijzonder belastend wordt ervaren.

De Raad stemt ermee in dat het stembureau bij elektronische stemming, ongeacht of die fysiek of op afstand plaatsvindt, wordt samengesteld uit twee bijzitters (in plaats van de huidige vier.

2.9 Oproeping van de kiezers – Artikel 47 van de wet

2.9.1 Vermeldingen op de oproepingsbrief

Krachtens de huidige wetgeving moet de oproepingsbrief op zijn minst de datum en de plaats van de verkiezingen vermelden, evenals het stembureau waar de werknemer moet opkomen.

De FOD WASO meldt dat, om de kiezer zo volledig mogelijk te informeren, in het Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen een akkoord werd bereikt om de openingsuren van het stembureau als verplichte vermelding toe te voegen aan de oproepingsbrief.

De Raad stemt hiermee in.

2.9.2 Tijdstip van de oproeping

De oproepingsbrieven mogen pas worden verstuurd wanneer de kiezerslijsten definitief zijn afgesloten, dat wil zeggen in principe op dag X+77, bij een eventuele "opschoning".

In sommige gevallen wordt de oproepingsperiode, die zich dus uitstrekt van X+77 tot X+80, als zeer kort ervaren, mede gelet op de eventuele feestdagen in mei.

De FOD WASO stelt voor om in de mogelijkheid te voorzien om binnen de onderneming een akkoord te sluiten om de kiezerslijsten vóór X+77 af te sluiten, zodat er administratief meer tijd vrijkomt voor het verzenden van de oproepingsbrieven. Eventueel zou in de brochure voor de volgende sociale verkiezingen kunnen worden vermeld dat de oproepingsbrieven vroeger kunnen worden verstuurd wanneer er een akkoord bestaat dat de kiezerslijsten (en, eventueel, de kandidatenlijsten) niet meer zullen worden gewijzigd.

Na analyse vraagt de Raad de huidige regelgeving te behouden.

2.10 Algemene stemmingsmodaliteiten – Onmogelijkheid om bij volmacht te stemmen – Artikelen 14, 55, 57 en 74 van de wet

De FOD WASO wijst erop dat hij tijdens de sociale verkiezingen van 2024 herhaaldelijk werd gevraagd of niet bij volmacht kan worden gestemd. Die mogelijkheid is niet voorzien in de wet.

Hij beveelt aan om in een artikel van de wet uitdrukkelijk te vermelden dat stemmen bij volmacht niet mogelijk is of dit op zijn minst duidelijk op te nemen in de brochure.

De Raad stemt ermee in dat die onmogelijkheid zowel in de wet als in de brochure wordt vermeld.

2.11 Elektronisch stemmen – Ondernemingen zonder orgaan – Artikelen 71 t.e.m. 77 van de wet

Ondernemingen kunnen ervoor kiezen om gebruik te maken van elektronisch stemmen. Sinds de sociale verkiezingen van 2020 kan het daarbij gaan om elektronisch stemmen ter plaatse in de onderneming of om elektronisch stemmen op afstand vanaf de gebruikelijke arbeidsplaats. Volgens de huidige wetgeving moet de werkgever daarvoor noodzakelijkerwijs een akkoord sluiten in de bestaande ondernemingsraad of het bestaande comité voor preventie en bescherming op het werk, of met de vakbondsafvaardiging.

Aangezien een werkgever niet eenzijdig kan beslissen om elektronisch stemmen in te voeren, stelt de FOD WASO de vraag of een onderneming die nog niet over een overlegorgaan of een vakbondsafvaardiging beschikt, de mogelijkheid moet krijgen om gebruik te maken van een elektronisch stemsysteem.

De Raad stemt in met het toestaan van elektronisch stemmen in ondernemingen die nog niet over een overlegorgaan beschikken, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het akkoord van de 3 representatieve werknemersorganisaties verkrijgen (en van de Nationale Confederatie van het Kaderpersoneel wat de ondernemingsraad betreft);

- De mogelijkheid om van die stemwijze gebruik te maken, geldt uitsluitend voor stemmingen binnen de onderneming en niet voor stemmen op afstand;

- Het bestaan van een fysiek stembureau;

- De invoering van een adequate opleiding zodat de leden van de stembureaus, de plaatsvervangende voorzitters en secretarissen, de getuigen en de kiezers zich concreet vertrouwd kunnen maken met de werking van de software.

  Wat dit laatste punt betreft, vraagt de Raad dat artikel 75 van de wet wordt aangepast teneinde de gewenste verduidelijkingen aan te brengen.

2.12 SV en AVG

2.12.1 Wettelijke termijnen voor de aanplakking en de bewaring van de berichten (artikelen 45, 68 en 80 van de wet)

Artikel 45 van de wet bepaalt de termijnen gedurende welke bepaalde precieze berichten, die tijdens de procedure van groot belang zijn, moeten worden aangeplakt. Met het oog op de sociale verkiezingen van 2024 werd dit artikel aangevuld met maximale bewaartermijnen voor diezelfde berichten.

Bovendien bepaalt artikel 68 de bewaartermijn van de processen-verbaal van de verkiezingen en van de documenten die voor de verkiezingen zijn gebruikt.

Ten slotte bepaalt artikel 80 van de wet de bewaartermijn van de lijst van de functies van het leidinggevend personeel.

Om een maximale overeenstemming met de AVG te waarborgen, wijst de FOD WASO erop dat de maximale bewaartermijn moet worden verduidelijkt voor documenten die persoonsgegevens bevatten maar niet specifiek in die bepalingen zijn opgenomen (bericht X-60, bericht X-35 wat de kaderleden betreft, de berichten van een rechtzetting).

In het kader van de werkzaamheden heeft de FOD WASO een tabel opgesteld met een overzicht van de aanplakkings- en bewaartermijnen van de verschillende berichten, lijsten en documenten die tijdens de procedure aan bod komen.

In het kader van die oefening heeft de FOD voorgesteld alle bepalingen betreffende de aanplakkings- en bewaartermijnen van de verschillende documenten onder te brengen in één enkel artikel van de wet en de formuleringen aan te passen die uit die overheveling voortvloeien. De FOD heeft bovendien voorgesteld de termijnen te uniformiseren om de momenteel bestaande inconsistenties weg te werken. Daartoe stelt hij één enkele aanplakkingstermijn voor tot Y+2+84, wat overeenstemt met de termijn die momenteel in artikel 45 van de wet is vastgelegd. Diezelfde termijn zou gelden voor de bewaring van de documenten, behalve voor de samenstelling van de organen en bericht X-35 (dat de lijst van leidinggevende functies bevat), die gedurende één legislatuur zouden moeten worden bewaard. De FOD heeft eveneens voorgesteld in de wet te vermelden dat, in geval van een geschil, de verschillende documenten worden bewaard en aangeplakt tot de gerechtelijke procedure definitief is afgerond.

De Raad stemt in met de voorstellen van de FOD.

Voor de bewaartermijn van het proces-verbaal verwijst de Raad naar punt 2.12.3.

Hij is er bovendien voorstander van dat de door de FOD opgestelde tabel wordt opgenomen in de brochure over de sociale verkiezingen.

2.12.2 Raadpleging van de kiezerslijsten na sluiting van de stemming

De FOD wijst erop dat sommige ondernemingen na sluiting van de stemming toegang willen hebben tot de informatie over de deelname van uitzendkrachten, door de afgevinkte kiezerslijsten te raadplegen.

De FOD preciseert dat bij een fysieke stemming het stembureau de kiezerslijsten dient af te vinken, onder toezicht van de getuigen, die eventuele onregelmatigheden met betrekking tot het gebruik van de kiezerslijsten in het proces-verbaal kunnen laten opnemen. De wetgeving voorziet niet in de mogelijkheid om deze lijsten nadien te raadplegen: zij worden in een verzegelde omslag bewaard, die in geval van een geschil aan de rechtbank wordt overhandigd.

Bij elektronische stemming bepaalt artikel 72 van de wet dat het elektronisch stemsysteem de bewaring van de resultaten van de stemming en van de mogelijkheid tot controle van de stemverrichtingen en van de resultaten door de arbeidsgerechten moet verzekeren. Dit omvat ook de mogelijkheid voor de rechter om de afgevinkte kiezerslijsten te controleren. Bovendien is de onderneming die het stemsysteem aanbiedt uiteraard onderworpen aan de AVG, en mogen digitale documenten die persoonsgegevens bevatten (zoals de kiezerslijsten) niet langer worden bewaard dan noodzakelijk, ook niet wanneer zij "in de cloud" worden opgeslagen.

De FOD geeft aan dat een mogelijke oplossing erin zou kunnen bestaan om in het model van proces-verbaal van de verkiezingen als verplichte vermelding het aantal uitzendkrachten op te nemen dat daadwerkelijk aan de stemming heeft deelgenomen.

De Raad stemt in met het voorstel van de FOD en verwijst naar punt 2.6 van dit advies, dat betrekking heeft op de statistieken over het stemrecht en de participatiegraad van uitzendkrachten.

2.12.3 Bewaring van het proces-verbaal (artikel 68 van de wet)

Momenteel bepaalt artikel 68 van de wet dat de werkgever het proces-verbaal van de verkiezingen gedurende de gehele legislatuur moet bewaren in de onderneming. Die bepaling verschaft de werkgever een rechtvaardiging, in het kader van de AVG, om een document met persoonsgegevens gedurende een bepaalde termijn te bewaren. Na het verstrijken van die termijn moet de werkgever het proces-verbaal in principe vernietigen.

De FOD WASO vraagt zich af of die termijn voldoende lang is.

De Raad vraagt dat het proces-verbaal gedurende vier mandaten van het orgaan wordt bewaard.

2.13 SV en Onderwijs

2.13.1 OR versus LOC[2]

Tijdens de sociale verkiezingen van 2024 heeft de FOD WASO herhaaldelijk vastgesteld dat het oprichten van een ondernemingsraad (OR) binnen de Vlaamse vestigingen van het vrij gesubsidieerd onderwijs niet gebruikelijk is, gezien de regionale regelgeving inzake de zogenaamde LOC's (Lokale Onderhandelingscomités).

De FOD WASO raadt aan na te gaan of twee soorten overlegorganen, waarvan het ene op federaal niveau en het andere op regionaal niveau wordt geregeld, wel naast elkaar moeten bestaan.

De Raad is er voorstander van die twee soorten overlegorganen binnen de betrokken Vlaamse onderwijsinstellingen naast elkaar te laten bestaan.

2.13.2 Opvolging van de sociale verkiezingsprocedure in het onderwijs

De FOD wijst erop dat tijdens de besprekingen binnen het Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen werd benadrukt dat scholen niet altijd kunnen rekenen op een adequate omkadering voor het goede verloop van de sociale verkiezingsprocedure. In dat verband werd vastgesteld dat het louter contacteren van onderwijsinstellingen, al problemen oplevert.

Om die problemen te verhelpen, stelt de FOD zich de vraag of het een oplossing zou kunnen zijn om de precieze contactgegevens van een contactpersoon als verplichte vermelding in het modelformulier X-60 op te nemen.

Voor deze kwestie verwijst de Raad naar punt 2.2 van dit advies.

2.14 Gedeeltelijke stopzetting van de procedure (artikel 78, § 2 en § 3, van de wet)

De wet bepaalt twee hypotheses van gedeeltelijke stopzetting, per werknemerscategorie: wanneer geen enkele geldige kandidatuur werd ingediend voor een bepaalde werknemerscategorie of wanneer slechts één enkele representatieve werknemersorganisatie of één enkele representatieve organisatie van kaderleden een kandidatenlijst heeft ingediend en het aantal kandidaten op die lijst lager is dan of gelijk is aan het aantal toe te kennen gewone mandaten.

In het eerste geval vinden er voor de betrokken categorie geen verkiezingen plaats; in het tweede geval vinden er evenmin verkiezingen plaats en worden de kandidaten van rechtswege verkozen.

[2] LOC: Lokale Onderhandelingscomités

In beide voornoemde gevallen van gedeeltelijke stopzetting stelt een stembureau die stopzetting vast op dag X+79 door middel van een proces-verbaal.

Bovendien moet uiterlijk op dag Y+2 een bericht van gedeeltelijke stopzetting worden aangeplakt. In de tweede hypothese van gedeeltelijke stopzetting moet ook een bericht met de namen van de van rechtswege verkozen kandidaten worden aangeplakt. Indien er naast die gedeeltelijke stopzetting verkiezingen plaatsvinden voor andere werknemerscategorieën, mag het bericht met de vermelding van de van rechtswege verkozen kandidaten pas na die stemming worden aangeplakt, zodat de uitslag van de verkiezingen niet wordt beïnvloed.

Tijdens de sociale verkiezingen van 2024 werd vastgesteld dat de wijze waarop situaties van gedeeltelijke stopzetting in de praktijk moeten worden behandeld, zowel binnen de onderneming als in de webapplicatie, niet altijd duidelijk is.

De FOD heeft een tabel opgesteld waarin voor de verschillende hypotheses van stopzetting wordt verduidelijkt welke formaliteiten concreet moeten worden vervuld en binnen welke termijnen. Daarnaast heeft hij twee nieuwe modelformulieren opgesteld, getiteld "Bericht van gedeeltelijke stopzetting van de procedure OR/CPBW" en "Bericht betreffende de oproeping van de kiezers".

De Raad is er voorstander van dat die tabel wordt opgenomen in de brochure over de sociale verkiezingen. Voorts stemt hij in met het principe om te voorzien in de twee hierboven vermelde formulieren. De inhoud van die formulieren zal worden besproken in het kader van het Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen.

2.15 Modelformulieren

2.15.1 Modelformulier getuigenlijst – Artikel 44 van de wet

Op dag X+70 kunnen de representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties getuigen aanwijzen. De lijst met getuigen wordt aan de werkgever meegedeeld. Die mededeling kan gebeuren op elektronische wijze via de webapplicatie. De representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties kunnen hiervoor gebruik maken van een facultatief modelformulier dat door de FOD WASO ter beschikking wordt gesteld.

De Raad vraagt dat het modelformulier voor de getuigenlijst voortaan verplicht wordt gebruikt. Het modelformulier wordt op elektronische wijze meegedeeld via de webapplicatie van de FOD WASO en op X+77 aangeplakt in de onderneming. Dit moment valt samen met de derde aanplakking van de kandidatenlijsten.

2.15.2 Opmerkingen getuigen – Artikel 44 van de wet

Wat de opmerkingen van de getuigen in het proces-verbaal betreft, vraagt de Raad om artikel 44 van de wet betreffende de sociale verkiezingen aan te vullen met een bepaling die voorziet in een specifiek veld in het proces-verbaal waarin die opmerkingen kunnen worden opgenomen en door hen kunnen worden ondertekend.

De Raad benadrukt dat de handtekening van de getuigen uitsluitend strekt tot bevestiging van de door hen geformuleerde opmerkingen in het daartoe voorziene specifieke veld en dat die handtekening geen voorwaarde vormt voor de geldigheid van het proces-verbaal.

2.15.3 Modelformulieren – Berekening aantal werknemers

Op de modelformulieren wordt niet expliciet vermeld op welke manier de werkgever het aantal werknemers moet weergeven (in hoofden of VTE, op een specifieke datum of over een bepaalde periode ...). De FOD WASO stelt voor om in het modelformulier X-60 aan te geven hoe het aantal werknemers concreet dient te worden berekend.

De Raad gaat hiermee akkoord.

2.16 Installatie van het nieuw verkozen orgaan – Artikel 81 van de wet

Artikel 81 van de wet betreffende de sociale verkiezingen bepaalt dat de eerste vergadering van het nieuw verkozen orgaan plaatsvindt uiterlijk binnen 30 dagen na het verstrijken van de termijn om beroep in te stellen tegen de verkiezingsresultaten (Y+2+13), hetzij binnen 30 dagen na een definitieve gerechtelijke beslissing die de verkiezingen geldig verklaart. Het huishoudelijk reglement kan voorzien in afwijkende termijnen.

Tijdens de sociale verkiezingen van 2024 werd aan de FOD WASO gevraagd of deze eerste vergadering al vóór het verstrijken van de beroepstermijn kan worden geagendeerd. Volgens de FOD WASO (met inbegrip van de inspectiediensten) brengt het risico's met zich mee om een orgaan te installeren en te laten functioneren in een periode waarin de geldigheid ervan nog kan worden aangevochten.

De FOD WASO stelt daarom voor om uitdrukkelijk te specifiëren (in de wet of minstens in de brochure) dat het nieuw verkozen orgaan pas ten vroegste na de beroepstermijn (Y+2+13) kan worden geïnstalleerd en dat het eventuele bestaande orgaan tot dan blijft functioneren.

De Raad gaat akkoord met het voorstel van de FOD WASO.

2.17 Verdere digitalisering van de communicaties – Artikelen 10, laatste lid, 12 en 14 van de wet

Volgens de huidige wet betreffende de sociale verkiezingen deelt de werkgever de inlichtingen aan de representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties mee via de verplichte modelformulieren (X-60, X-35, X) hetzij via de webapplicatie, hetzij per post.

Aangezien er nog weinig wordt gewerkt op papier en gezien de problemen met de verzending via de post tijdens de sociale verkiezingen 2024, stelt de FOD WASO voor om verdere stappen te zetten naar een volledige digitalisering.

De Raad ondersteunt de verdere digitalisering en stemt bijgevolg in met het voorstel om de mogelijkheid van verzending van de afschriften van de documenten per post naar de zetel van de representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties uit de wet te schrappen. De modelformulieren zullen ook in die zin worden aangepast. Voor de ondernemingen die geen gebruik kunnen maken van de webapplicatie zal op de modelformulieren voorzien zijn dat ze contact kunnen opnemen met de FOD WASO via het e-mailadres vermeld op de modelformulieren. Voor die ondernemingen zal de FOD WASO instaan voor het opladen van de modelformulieren op de webapplicatie.

2.18 Foto van de kandidaten op het stembiljet in maatwerkbedrijven – Artikel 50, § 3, van de wet

Wat de mogelijkheid betreft om, voor zover de handicap van de kiezers het rechtvaardigt, een foto van de kandidaten toe te voegen op het stembiljet in ondernemingen die onder PC nr. 327 ressorteren, vraagt de Raad om artikel 50, § 3, van de wet te wijzigen zodat die mogelijkheid wordt toegepast op verzoek aan de werkgever van de representatieve werknemersorganisaties die kandidatenlijsten hebben ingediend. Dat verzoek moet schriftelijk en tijdig worden geformuleerd, uiterlijk op X+77.

De praktische modaliteiten zullen worden besproken in het kader van het Begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen. Het is evenwel aan de representatieve werknemersorganisaties om de foto's van de kandidaten aan te leveren. De uitvoering van die modaliteiten mag geen onevenredige kosten met zich meebrengen voor de werkgever.

2.19 In overeenstemming brengen van de leeftijdsvoorwaarde voor de verkiesbaarheid met de wettelijke pensioenleeftijd

Om de coherentie tussen de verschillende wettelijke bepalingen te waarborgen, stelt de Raad voor om de leeftijdsvoorwaarde van 65 jaar voor de verkiesbaarheid in het kader van de sociale verkiezingen in overeenstemming te brengen met de wettelijke pensioenleeftijd.

Bijgevolg vraagt de Raad om artikel 59, § 1, 4°, van de Welzijnswet en artikel 19, 4°, van de wet van 20 september 1948 houdende de organisatie van het bedrijfsleven af te stemmen op de wettelijke pensioenleeftijd, zodat ze in overeenstemming zijn met artikel 2, § 2, derde lid, van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden.

2.20 Bevoegdheden van de sociale inspectie

De Raad vraagt om de wetgeving aan te passen teneinde de bevoegdheden van de sociale inspectie en de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD WASO uit te breiden in de twee onderstaande situaties.

2.20.1 Vaststelling van de plaats van stemming (artikel 42 van de wet)

Momenteel kan de sociale inspectie van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD WASO op grond van artikel 42 van de wet enkel tussenkomen wanneer er geen akkoord is bereikt over de aanwijzing van de voorzitter van het stembureau en van de bijzitters.

De Raad vraagt dat de wetgeving wordt aangepast zodat de sociale inspectie van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD WASO eveneens bevoegd wordt om, wanneer dat gerechtvaardigd is, tussen te komen bij de vaststelling van de plaats van stemming. Van deze bevoegdheid kan gebruik worden gemaakt wanneer er binnen de onderneming geen overlegorgaan bestaat of wanneer binnen het orgaan geen akkoord over dit punt kan worden bereikt.

2.20.2 Opschoning van de kiezerslijsten van de werknemers die bij de werkgever in dienst zijn

De Raad vraagt dat de wetgeving wordt aangepast zodat de sociale inspectie van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD WASO op dag X+77, indien nodig, kan tussenkomen in het kader van de procedure tot opschoning van de kiezerslijsten, om objectief vast te stellen welke werknemers op dat ogenblik niet langer deel uitmaken van de onderneming. Die werknemers zullen vervolgens van de kiezerslijsten worden geschrapt. Van die bevoegdheid kan gebruik worden gemaakt wanneer er binnen de onderneming geen overlegorgaan bestaat of wanneer binnen het betrokken orgaan geen akkoord over dit punt kan worden bereikt.

2.21 Praktische omkadering van de sociale verkiezingsprocedure

De ondernemingen zijn verplicht de resultaten van de sociale verkiezingen te bezorgen aan de FOD WASO voor het opmaken van statistieken. Ook dienen de ondernemingen op vaste tijdstippen in de procedure informatie mee te delen aan hun werknemers en/of de representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties en aan de FOD WASO. Daarnaast moeten de representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties hun kandidaten- en getuigenlijsten indienen bij de werkgevers.

Gedurende elke sociale verkiezingsperiode stelt de FOD WASO een aantal hulpmiddelen ter beschikking van alle betrokkenen om het vlotte verloop van de verkiezingsprocedure te garanderen en om ervoor te zorgen dat alle betrokkenen hun wettelijk voorgeschreven verplichtingen zo eenvoudig mogelijk kunnen nakomen. Deze praktische omkadering van de sociale verkiezingsprocedure bestaat onder meer uit een digitale brochure, een website, een webapplicatie, modelformulieren en een helpdesk waar men telefonisch en per e-mail terechtkan.

Na elke sociale verkiezingsperiode wordt de webapplicatie geëvalueerd om die doeltreffender en gebruiksvriendelijker te maken. Op basis van de evaluatie na de sociale verkiezingen van 2024 en eigen ervaringen heeft de FOD WASO aan de sociale partners binnen het begeleidingscomité een aantal verbeterpunten voorgelegd met betrekking tot de webapplicatie en de modelformulieren.

Om te garanderen dat de werknemersorganisaties zich tijdig kunnen voorbereiden op de nieuwe webapplicatie vraagt de Raad dat nieuwe functionaliteiten onmiddellijk na oplevering in de testomgeving worden geplaatst, zodat de testfase tijdig kan worden afgerond. Ook vraagt de Raad dat aanpassingen aan de modelformulieren tijdig worden uitgewerkt zodat de werknemersorganisaties hiermee rekening kunnen houden bij hun vormingen.

Vervolgens benadrukt de Raad dat de praktische omkadering van de sociale verkiezingsprocedure door de FOD WASO ervoor zorgt dat de verkiezingsprocedure vlot verloopt. Het is dan ook van essentieel belang dat het nodige budget wordt toegekend aan de FOD WASO zodat de praktische omkadering verder kan worden verbeterd.

2.22 Punctuele problemen in de regelgeving

2.22.1 Definitie werknemer en gelijkstelling bijzondere statuten – Artikel 4, 8°, van de wet

In de huidige formulering van artikel 4, 8°, van de wet betreffende de sociale verkiezingen wordt de volgende gelijkstelling met werknemers voorzien: "worden gelijkgesteld met deze personen, de personen die voor een beroepsopleiding in de onderneming geplaatst zijn door de gemeenschapsinstellingen belast met de beroepsopleiding; …"

Krachtens de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen van 8 augustus 1980, valt de beroepsopleiding onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. Aan Franstalige zijde heeft de Franse Gemeenschap echter de uitoefening van deze bevoegdheid toevertrouwd aan het Waalse Gewest en aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De FOD WASO stelt daarom voor om de term "gemeenschapsinstellingen belast met de beroepsopleiding…" te vervangen door een meer algemene term "de instellingen van de gefedereerde entiteiten belast met de beroepsopleiding".

De Raad gaat akkoord met het voorstel van de FOD WASO.

2.22.2 Rechtzetting na beroep X-35 en Y+2 – Artikelen 12bis en 78bis van de wet

Artikel 31bis van de wet betreffende de sociale verkiezingen voorziet uitdrukkelijk in een rechtzetting na beroep tegen het bericht van dag X, die moet worden aangeplakt en opgeladen op de webapplicatie.

De wet voorziet echter niet in een rechtszetting na beroep tegen het bericht van dag X-35. In de praktijk bevelen rechters, die bijvoorbeeld in hun vonnis de TBE anders bepalen, de onmiddellijke rechtzetting van de beslissing X-35. De FOD WASO stelt dan ook voor om in artikel 12bis van de wet betreffende de sociale verkiezingen uitdrukkelijk te voorzien in een rechtzetting na beroep tegen het bericht van dag X-35, die moet worden aangeplakt en opgeladen op de webapplicatie. Deze nieuwe bepaling kan worden gebaseerd op de tekst van artikel 31bis, vierde lid, van de wet betreffende de sociale verkiezingen.

Ter wille van de coherentie stelt de FOD WASO voor om ook in artikel 78bis van de wet betreffende de sociale verkiezingen te voorzien in een rechtzetting na beroep tegen de verkiezingsuitslag in bericht Y+2 en desgevallend in een upload op de webapplicatie, voor zover het originele bericht Y+2 op de webapplicatie werd opgeladen.

De Raad onderschrijft deze voorstellen van de FOD WASO.

2.22.3 Formulering vermeldingen kiezerslijsten – Artikel 14, eerste lid, 4°, van de wet

De huidige formulering van artikel 14, eerste lid, 4°, van de wet betreffende de sociale verkiezingen luidt als volgt:

"4° de voorlopige kiezerslijsten of de plaatsen waar zij kunnen worden geraadpleegd. Deze lijsten hernemen, per categorie, de werknemers tewerkgesteld in de onderneming en de uitzendkrachten ter beschikking gesteld bij de gebruiker bedoeld in artikel 16, derde lid, die op de dag van de verkiezingen zullen voldoen aan de kiesvoorwaarden. Aan elke persoon van dezelfde categorie op deze lijst, wordt een nummer toegekend;"

De FOD WASO merkt op dat door een herformulering van artikel 16 van de wet betreffende de sociale verkiezingen voortaan in het vierde lid en niet in het derde lid verwezen wordt naar de uitzendkrachten. Door de herdefiniëring van de kiesvoorwaarden voor uitzendkrachten is daarnaast de formulering "die op de dag van de verkiezingen zullen voldoen aan de kiesvoorwaarden" niet langer correct.

De FOD WASO stelt voor om artikel 14, eerste lid, als volgt aan te passen:

"4° de voorlopige kiezerslijsten of de plaatsen waar zij kunnen worden geraadpleegd. Deze lijsten hernemen, per categorie, de werknemers tewerkgesteld in de onderneming en de uitzendkrachten ter beschikking gesteld bij de gebruiker bedoeld in artikel 16, vierde lid, die voldoen aan de kiesvoorwaarden. Aan elke persoon van dezelfde categorie op deze lijst, wordt een nummer toegekend;"

De Raad stemt in met de voorgestelde aanpassing.

2.22.4 Kandidatenlijsten – Termijn om te reageren op klachten – Artikel 37, tweede en derde lid, van de wet

De FOD WASO merkt op dat in artikel 37, tweede lid, van de wet betreffende de sociale verkiezingen, wat de intrekkingen van kandidaturen betreft, wordt verwezen naar de voorschriften van artikel 33, §1, laatste lid. Aangezien de voorwaarden inzake de kandidatenlijsten (ingevolge verschillende toevoegingen in artikel 33) nu zijn opgenomen in artikel 33, § 3, dient deze verwijzing te worden aangepast.

De FOD WASO verwijst naar artikel 37, derde lid, van de wet betreffende de sociale verkiezingen, waarin is opgenomen dat de werkgever de klacht aan de betrokken organisaties voorlegt op X+48. De betrokken organisaties kunnen dus als reactie op de klacht hun kandidatenlijsten aanpassen tot X+54.

In de praktijk legt de werkgever de klacht soms onmiddellijk na ontvangst voor aan de betrokken organisaties, dus vóór X+48. De FOD stelt daarom voor om artikel 37, derde lid, van de wet betreffende de sociale verkiezingen als volgt aan te passen:

"Uiterlijk op de dag volgend op het einde van de termijn bedoeld in het eerste lid, legt de werkgever de klacht …"

"In geval van klacht beschikken de betrokken organisaties of kaderleden over een termijn van zes dagen volgend op het einde van deze termijn van één dag, om de lijst met voorgedragen kandidaten te wijzigen wanneer ze dit nodig achten."

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen.

2.22.5 Volledige stopzetting van de procedure – Artikel 78, § 1, vijfde lid, van de wet

De FOD WASO verwijst naar artikel 78, §1, vijfde lid van de wet betreffende de sociale verkiezingen waarin is opgenomen dat een afschrift van de beslissing van volledige stopzetting wordt verzonden naar de "betrokken representatieve werknemers- en kaderledenorganisaties".

De term "betrokken organisaties" verwijst in de regel naar de organisaties die kandidaten hebben voorgedragen. In geval van een volledige stopzetting merkt de FOD WASO op dat geen enkele organisatie kandidaten voordroeg. Daarom wordt voorgesteld om het woord "betrokken" te schrappen, hetzij te vervangen door "de organisaties bedoeld bij artikel 4, 6°, a) en 5".

De Raad onderschrijft het voorstel van de FOD WASO.

2.22.6 Beroep bij de arbeidsgerechten – Artikel 78bis van de wet

De FOD WASO stelt vast dat door de invoeging in 2023 van een nieuw tweede lid in § 1 van artikel 78bis van de wet betreffende de sociale verkiezingen, in het laatste lid van artikel 78bis, § 2 het woord "vierde" dient te worden vervangen door "vijfde".

De Raad stemt in met de voorgestelde aanpassing.

2.22.7 Installatie van het nieuw verkozen orgaan – Artikel 81 van de wet

De FOD WASO merkt op dat in het tweede lid van artikel 81 van de wet betreffende de sociale verkiezingen nog melding wordt gemaakt van "voornoemde wet". Gelet op het feit dat het instellen van beroep geregeld is door de wet betreffende de sociale verkiezingen, wordt voorgesteld om "voornoemde wet" te vervangen door "deze wet".

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassing.

2.23 Genderanalyse

Overeenkomstig artikel 29 van de wet betreffende de sociale verkiezingen heeft de FOD WASO na de sociale verkiezingen van 2024 een statistische analyse uitgevoerd van de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke kandidaten en verkozenen, per activiteitsector en in verhouding tot het aandeel van mannelijke en vrouwelijke werknemers in de onderneming. Ook werd voor de eerste keer de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke werkgeversafgevaardigden in deze analyse opgenomen.

Sinds de sociale verkiezingen van 2024 dient deze genderanalyse te worden overgemaakt aan het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen zodat het Instituut aanbevelingen kan doen in het kader van zijn missies. Vervolgens worden de genderanalyse van de FOD WASO en de aanbevelingen van het Instituut voorgelegd aan de Raad met het oog op een advies over mogelijke bijkomende maatregelen om een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen onder de kandidaten, verkozenen en werkgeversafgevaardigden te bewerkstelligen.

De Raad heeft de genderanalyse van de FOD WASO en de aanbevelingen van het Instituut aandachtig onderzocht.

Wat de aanbeveling van het Instituut betreft om de wet aan te passen door op te nemen dat vanaf de sociale verkiezingen van 2028 de eerste twee kandidaten op elke lijst van een verschillend geslacht moeten zijn, merkt de Raad op dat in sommige ondernemingen er enkel mannelijke of vrouwelijke werknemers zijn. De Raad benadrukt dan ook dat de representativiteit bij sociale verkiezingen afhangt van de samenstelling van het personeel in ondernemingen, waardoor een verplichting dat de eerste twee kandidaten op elke lijst van een verschillend geslacht moeten zijn, in de praktijk niet altijd haalbaar is. Daarnaast moet ook vermeden worden dat door het opleggen van bijkomende voorwaarden, het nog moeilijker wordt om voldoende kandidaten te vinden. De Raad is bereid om hierover met het Instituut van gedachten te wisselen.

Verder verwijst de Raad naar de inspanningen die reeds worden geleverd. Zo plaatsen werknemersorganisaties vrouwen hoger op de kandidatenlijsten, wat hun kansen om verkozen te worden, vergroot, aangezien de plaats op de lijst een belangrijke rol speelt.

De sociale partners willen iedereen, ongeacht gender, aanmoedigen zich kandidaat te stellen en deel te nemen aan de sociale verkiezingen. In dat kader zullen gezamenlijke inspanningen worden geleverd. Er wordt ook aandacht gevraagd voor een bredere benadering van gender, waarbij ook inspanningen worden gevraagd voor personen met gender X.

Wat de werkgeversafvaardiging betreft, gebeurt de aanduiding van de leden in eerste plaats op basis van hun functie. Er wordt evenwel naar gestreefd om naar best vermogen een evenwichtige vertegenwoordiging mogelijk te maken.

***